XXIII. évfolyam. Veszprém, 1915. Julius 25. 30. szám.

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A háboru első éve.

(Dr. L.) Ki hitte volna, hogy erről is irhatunk?! Egy éve, hogy körülhordozták a véres kardot, egy éve, hogy otthagytuk a civilizáció kényelmét. Optimisták voltunk a háboru kezdetén, mert nem tudtuk, mi vár reánk. Most tudatosan lehetünk optimisták, mert látjuk, mennyit megbirnak a mi elkényeztetett idegeink. Mindent elképzeltünk, csak azt nem, hogy az évfordulót igy ünnepelhetjük. Mikor hadba indultunk, parádésan, nyilt homlokkal léptünk a küzdőtérre. Ellenségeink jól megépitett lövészárkokból tüzeltek reánk. Emlékszem jól, az én jó magyar ezredem legénysége botránkozással és megvetéssel emlegette, hogy a szerb árokba fekszik, mikor tüzel és fára viszi a gépfegyvert. Ma már nem nyujt védelmet ellenfeleinknek a betonfedezék és minden cselvetéseik felett győzedelmeskedik a szövetséges középhatalmak vasszerkezete. Az a szerkezet, mely igazságának tudatában pontos összhangban veti a küzdelembe egészséges, tiszta emberfajtáját és technikájának csodás alkotásait.

Megmozdult a kelet; nagy, lomha teste gyürüzve hömpölygött nyugat felé, hogy tért hóditson, s evvel a maga belső bajait egy időre szanálja. A cárizmus leszámolt a lehetőségekkel: birodalmát csak ugy tarthatta meg, hogy a belső bajokról a nép figyelmét expanziv politikával a terjeszkedésre forditja.

A pánszláv politikának a hatalmas német berendezkedés a Balkánon korlátokat emelt. A balkáni államokban német vérből származó uralkodók ülnek a királyi trónusokon. Az orosz politika szövetségeseket keresett és exponenseket. A királygyilkos Szerbia délről, a féltékeny Anglia nyugatról politikai rendszerükhöz következetesen az orosz óriás karjaiba vetették magukat. A boszu gondolata Franciaországot is beletüzelte az áldatlan küzdelembe, s igy lobbant lángra az egész Európa.

Küzdelembe indultunk abban a reményben, hogy aratástól szüretig lelohad a harcok dühe; és a telet bizony földalatti vackokban küzdötték át véreink, s a tavaszi nap sugarai egymás mellének szegezett szuronyokról villantak meg. Sokszor elcsüggedtünk, sokszor álltunk a kétségbeesés szélén. Ugy láttuk, hogy annyi sziv hiába ontott vért, s hogy annyi hű kebel hiába szakadt meg a vesztesége felett érzett fájdalmában. A kiéheztetéstől is tartottunk. Gyötört bennünket az Anglia által hangoztatott gazdasági vereség aggodalma.

Végre is egy mámoros tavaszi napon, mikor földünk népét már a magyar földre nyomta be az ellenség, Anteuszként ujra talpra állott a mi seregünk s azóta diadalról-diadalra szállva göngyölgeti vissza kelet ellenünk zuditott csordáit, mig szövetségeseik fogcsikorgatva, tehetetlenül torpannak meg állásaink előtt. Pedig bizony nagy feladatokat kellett megoldanunk. A békében elburjánzott erkölcstelen üzleti szellem gyalázatos módon visszaélt a helyzettel. Posztócsalók, papirbákancsszállitók piszkos nyereségeihez ezreknek végzete, ezreknek átka tapad. Árulókká lettek testvéreink, s a hatalmi őrület, a busás borravaló árulóvá, hitszegővé tette szövetségesünket, az olaszt is. A számbeli fölény és az aranynak végzetes csengése felett azonban győzni fog, — mert győznie kell, — az erkölcsi hatalom, mely a szövetséges középeurópai országok történelmi rendeltetésében és földrajzi elhelyezkedésében gyökerezik.

A mi országunk és a mi népünk ebben a gigászi küzdelemben ujra az ütközők közé került s ujra megállja a helyét. A tatár és török nyomás után a minden szlávok egyesitésének köpenye mögött rejtőző cárizmus ellen ujra csak mi vagyunk a civilizált nyugat védbástyája. A mi nemzetünk hősiessége, harci készsége és legendás bátorsága méltán állitható egy vonalba a német nép fenséges szervezettségével. És a mi rónáink

Tavasz a télben.

A Körner papa korcsmájában ismét együtt volt az évek hosszu sora alatt összeöregedett kompánia. Ha valami ezermesterféle meg tudta volna számlálni az ősz és eredeti szinü hajszálakat, arra a nem éppen hizelgő eredményre jutott volna, hogy itt már csak az ősz hajszálak uralkodnak a tar koponyában. Pedig még igy is elég hangosak voltak, ha valami közügyet érintő esemény adta a beszélgetés tárgyát. Csakhogy olyan családias mederben folyt a vita, mintha annak kezdetén már előre ki lett volna tüzve az igazság, amelynek eléréséhez kellett vezetnie a beszélgetésnek. Nem is csoda! Hisz alig végezték el az iskoláikat, már is biztos, holtigtartó álláshoz jutott mindegyikük s ez az egyhelyrekötöttség oly szoros kapoccsal fonta össze őket, hogy nemcsak jó barátokká, hanem gondolkodásmódban, érzésben szinte testvérekké váltak. Pedig tudja a jó Isten, hogy kit milyen vidékről dobott ide a sorsa. Már talán nem is emlékeznek arra, hogyan ismerkedtek meg... Mindig ugyanegy korcsmába jártak, aminek volt jó és rossz következménye. Jobb ételt kaptak, hamisithatlan finomságu nedü mellett társaloghattak és ezt a figyelmességet észrevették; sokszor negyedórára is hiába csörömpöltek, ha valami kivánságuk volt, ezt pedig annyira megszokták, hogy álmélkodás vett rajtuk erőt, amikor kéréseiket csak tizedrangu gyorsasággal teljesitették is.

Volt a kis asztaltársaságnak egy régi, rozzant, ütött-kopott perselye is. Ebbe tüntették el a szolid alapon játszott „ferbli"-nek esetleges tulkapásaiból származó nagyobb kassza bizonyos hányadát. Egyik társukat (takarékpénztári tisztviselő) pedig megbizták azzal, hogy minden hónap elsején vigye be az összegyült pénzt a takarékba. Ilyenkor annyi volt az apróp énzük, hogy száz, meg száz koldust is kifizethettek volna urasan.

Harminc év óta gyült a pénz. Jókora vagyona volt már a kompániának. Körülbelül huszezer korona izzadt verejtékcseppeket a kamatos-kamatozás nehéz mesterségében. Hogy miért gyüjtötték ezt a pénzt s hogy mi volt az inditó eszme?..., talán maguk sem tudják már... Lehet, hogy kezdő kishivatalnok korukban — mikor még alig néhány fillér kidobnivaló pénzük volt csak — az volt esetleg e gyüjtés célja, hogy a felszaporodott pénzből alkalomadtán világraszóló dáridót fognak rendezni.

És nem mulattak belőle. A pénz szépen gyült és meg is maradt.

Nem is szabad már mulatniok. Vigyázniok kell a drága egészségre. Félnek még a késői lefekvéstől is. Még „másnapos" embereket sem szeretnek látni, mert ilyenkor mindig eszükbe ötlik Tóth Lacinak, szegény kompanistájuknak szomoru esete, akit már jó néhány hónappal ezelőtt láttak közöttük s lehet, hogy utoljára.

... Az öregségnek van egy bizonyos korszaka, amikor a nagy időhöz képest kelleténél tüzesebben csergedezik az erekben a vér. Mintha ifjulni akarna az ember. Ilyenkor igen-igen ajánlatos az óvatosság, mert a vigyázatlan könnyen ugy járhat, mint az a könnyelmü ember, aki az első tavaszi napsugárra leveti magáról a meleg ruhát... Beteg lesz... Rabul ejti szivét-lelkét a mult mámora. Felkél benne a nyiló ifjuságban eltöltött napok kellemes emléke... Vissza akarja azokat varázsolni. Csakhogy még akkor elég volt egy kedves tekintet, addig most mámor kell ahhoz,... mulatni kell... s jobban szórni a pénzt, mint valamikor régen.

Háj! ilyenkor vigyázni kell!...

S a szegény Tóth Laci bácsi nem vigyázott eléggé. Visszasirt lelkébe az eltemetett mult minden virágjával s azoknak édes illatával. Mulatni akart gyöngyöző pohár mellett. S később már nemcsak akarta, hanem meg is tette. Ha a kis asztaltársaság feloszlott és a régi jó pajtások utrakészen állottak, nem ment velük haza az est kora óráiban, hanem hajnalban, vagy hajnal előtt. Egész éjjel huzatta a cigánnyal, az itt-ott magához édesgetett fiatalok társaságában,... pezsgőzött, szórta a pénzt; szóval mulatott, mint valamikor régen.

Mindenki a fejét csóválgatta a kis városban, midőn naponta szárnyait a hir nénémasszonytól komámasszonyig, komámasszonytól a sógor urig s innen a nagyjóuramig, hogy a Tóth Laci mulatott, huzatta a cigánnyal!...

Szegény Laci bácsit kezdték bolondnak gondolni.

vannak arra hivatva, hogy táplálják a fronton küzdőket és az otthon aggódókat egyaránt.

Sok és nehéz áldozatot vittünk mi ebbe a küzdelembe; s amily arányban erőinket kifejtettük, abban az arányban emelkednek a mi értékeink. Azok az értékek, melyeket kiontott piros vérrel és elrejtett forró könnyel kell kiváltanunk.

Csak azután becsüljük is meg, fejlesszük is tovább értékeinket. A józan önszeretet és nemes altruizmus, amely két elvre van alapitva, a harcok dühét mérsékelő hágai és genfi konvenció, kell, hogy tanuságként beleégetődjék a nemzetek és egyének életébe a háboru végeztére is.

A tevékeny, leleményes, harci készséget edző, önfeláldozásra, véráldozatra késztető energiákhoz bizony erős, végzetes szükségszerüséggel kapcsolódnak az éhséget és hideget tüző, kukoricás-kenyérrel beérő, fájdalmat legyűrő fékező energiák.

Hála Istennek, ezt most, a háboru évfordulóján könnyü szivvel mondhatjuk el; hiszen fegyvereink diadala egy hosszu év sok-sok keserves szenvedéseit feledteti, s bőségesen árasztja reánk az ég áldásait.

Lehet, hogy a háboru borzalmas tragédiája utolsó felvonásához közeledünk, lehet, hogy még soká-soká fog a bonyodalom tartani; egy bizonyos: ellenségeink most már sem testünket, sem lelkünket ki nem éheztethetik.

HIVATALOS RÉSZ.

Felvétel az egyházmegyébe. Bibornok püspök ur Ő Eminenciája *Szabó* Domonkos Florid kapucinus atyát az egyházmegye kötelékébe felvette és kápláni minőségben a sümegcsehi plébániára rendelte.

Pályázat. A *babócsai* róm. kath. elemi iskola I. és III. számu férfi-osztálytanitói állására pályázat hirdettetik. Mindakét állásnak évi rendes díjazása: törvényes fizetés, 240 korona lakbér és 20 korona kertilletmény, gazdasági ismétlők oktatásáért 150 kor. A tanitók kötelesek a veszprémi Gondviselés-egyesületbe belépni és növendékeiket szent misére elkisérni. — Az I. osztálytanitói állásra csak kántori teendőkben jártas tanitó pályázhat, mert ezen állás birtokosa a hadbavonult kántortanitó távollétében kántori teendőket is köteles végezni az esedékes stoláris kántori jövedelem s havi 10 korona tiszteletdíj fejében. — Oklevéllel fölszerelt kérvények *augusztus 15-ig* iskolaszékhez küldendők. Az I. állásra pályázók jelezzék: reflektálnak-e esetleg a III. állásra. Mindkét állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Babócsa, (Somogymegye.) *Kenyeres* Lajos plebános.

Pályázat. A *törökkoppányi* róm. kath. iskolához a II-ik osztálytanitói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: lakbér 240 kor.; a hitközségtől 260 kor. havi előleges részletekben. Államsegély 940 kor. Határidő *augusztus 20.* Kántorságban segédkezni kell. Gondviselés intézetnek tagja lenni tartozik. *Iskolaszék.*

Az ezred imádkozik.

— A táborból. —

Igen, az ezred nemcsak küzd és vérzik, nemcsak átéli a rettenetes szenvedéseket és emberfeletti küzdelmeket, de az ezred — imádkozik is. Nemcsak egyes ember, nemcsak a gránát- és puskatüzben, de együttesen, békés egységben és teljességében.

Ezt a megható jelenséget akarom elmondani, azon reményben, hogy amint osztoznak az otthoniak együttérzésükkel küzdelmeinkben és szenvedéseinkben, ugy osztoznak fölemelő és lelkesitő érzéseinkben is.

*

Vasárnap reggel volt, szép tavaszi nap reggele. Ezredünk a tartózkodási helyünk mellett levő dombon gyülekezett. Előbb voltam ott, mert az utászok korán reggel elkészitették az oltár helyét, tehát fel kellett állittatnom az oltárt. Egy asztal az oltár, a többi a táskából kerül elő, mind egyszerü szerek, de be kell érnünk vele, mert tábori kápolnánk nincs. Amint felvonult az ezred, volt alkalmam végignézni a sorakozó századok legénységét. Itt vagytok ti, kedves bajtársaim, akikkel végigszenvedtük a kárpáti téli hadjárat minden borzalmait. Hiába van a ruha rendbehozva, hiába tiszta az arc, leolvasom az átélt napok fáradalmait arcukról és szemükről, de leolvasom az elszántságot is, mely végig megmaradt s mely annyi dicsőséget szerzett ezredünknek.

Harsány hangon kiáltott „Vigyázz!"-t a rangban idősebb zászlóaljparancsnok, mert közeledett tiszteletreméltó ezredparancsnok urunk a segédtiszttel. Megszemjélte az ezredet, mely hatalmas négyszögben helyezkedett el. Időközben megjött a tüzérség tisztikara (a 7. honvédtüzérek) és megkezdődött a szent mise.

A miséző pap is benyomások, érzelmek és hangulatok hatása alatt áll. Ezek a léleknek belső törekvését segitik, erősitik és fokozzák. Nem magasztos és fölemelő dolog-e egy ezred előtt istenitiszteletet tartani, melyet két hónap óta most látok először együtt? Részleteiben, szétszórtan a rajvonalban hányszor náluk voltam, de egy-egy századot láttam együtt — a hóval boritott, keményre fagyott, sziklástalaju fedezékekben! Hol az a kemény szív, mely ettől meg nem lágyul? Hol az a komoly ember, aki kitörő könnyeit vissza tudja fojtani?

Elérkezett az evangélium és utána a szentbeszéd. Ha nem is irtam volna le, soha sem felejtem el, mit mondtam e beszédben.

„Összegyült az ezred, hogy együtt imádkozzunk! Elmult sok szép ünnep, melyen máskor otthon a templomban békésen leborultunk az Ur előtt. Az idei ünnepek alatt véres harcok folytak, melyekben nektek jutott ki a legnagyobb feladat. Elmult a virágvasárnap, felejthetetlen nap a március 28-ika, az ezred történetének mindenkor fényes és dicsőséges napja, az ellenségnek óriási tulerővel megkisérlett többszörös támadásait hősiesen vertétek vissza! Elmult a nagyhét, a szenvedések és fáradalmak hete, elmult a husvét vasárnapja, de ti éjjel-nappal harcban állva, küzdöttetek, hogy hazánkra uj kor, diadalmas kor virradjon. Imádkoztak akkor helyettetek azok, akik nektek drágák, akikért ti harcoltok, a szomorkodó, jó szülők, az aggódó hitvesek, édes gyermekeitek!

Most rajtunk a sor. *Imádkozzék együtt az egész ezred.* Aki talán otthon békében erről elfeledkezett, aki az anyagi gondokba elmerülve, vagy könnyelmüen élte le napjait és éveit, az ezer veszély között ujra megtanult imádkozni, alvó hite ujra feléledt. Megtanulta mindenki, hogy az emberfeletti szenvedések és fáradalmak között csak az ima ad erőt és vigasztalást, csak a hit ad igazi feleletet és megnyugvást.

Uram! *Hatalmas Istenünk!* Tekints kegyes szemeiddel az előtted alázatos lélekkel könyörgő vitézekre. Annyi viszontagság, annyi balsors és ellenség ellenére is megóvtad édes hazánkat, adj nekünk erőt, adj erős lelket és kitartást, hogy édes hazánk védelmében lelkesedésünk, kitartásunk és elszántságunk ne csüggedjen, ne lankadjon, mig el nem végeztük a századokra szóló feladatot, mig le nem törtük az ádázul reánk támadó ellenséget!

Uram, jóságos Istenünk! Ha bünt, gyarlóságot, hálátlanságot és ingadozó hitet találtál bennünk, légy irgalmas és kegyes iránt unk. Mi felajánljuk sok nélkülözéseinket és szenvedéseinket, mert a küzdelmek tüzében megtisztulva, jobb, hithűbb, tökéletesebb emberek leszünk!

Ime, Uram, itt imádkozik az egész ezred! Vigasztald meg és erősitsed édes hozzátartozóink szivét, az aggódó, jó szülőket, töröld le a bánatos hitvesek könnyeit, légy Te jóságos, *gondviselő Atyja* az otthonmaradt apró gyermekeknek. Nekünk pedig adj erős lelket, hogy az értük való küzdelemben se haláltól, se szenvedéstől, se nélkülözéstől vissza ne riadjunk!

Uram, *igazságos Isten!* Halld meg az ezred imáját azokért, akik a nagy küzdelemben elestek. A szenvedések és kinok, a gyötrelmek és fájdalmak méltó jutalmat várnak, nem földi jutalmat, mert semmi az, de mert sok köny és sok jajszó beleveszett a hideg éjszakába, rá fagyott a kihült ajkakra, tulharsogta a fegyverropogás és ágyudörgés. A hősök számára örök, égi, el nem muló jutalomért esedezünk. Ha gyarló emberek voltak, tekints a Te egyszülött Fiad drága vérére, tekints az ő sok szenvedésükre, ami a lelkükhöz tapadt emberi szennyet lemosta.

Könyörgök hozzád, Mindenható Isten! Áldd meg ezredünket, áldd meg minden vitézét, erősitsd meg szivünket és vezesd őket győzelemre, hogy megjöjjön mielőbb a béke fényes napja, melyben ugy süt le reánk kegyelemsugarad fénye, mint most az üde tavaszi napsugár, mi pedig Téged Uram uj szivvel és megtisztitott lélekkel magasztaljunk, az egyedül igaz, örök Istent!"

*

Nem tudnám megmondani, ki volt jobban meghatva, a hallgatók-e vagy a szónok maga! Nem merném megmondani, ki küzdött jobban a meghatottság és a belső megindultság könnyei ellen, a komor, szigoru arcu katonák-e vagy az,

---

Lassankint a kedves kompániából is elmaradt. Nem kellett már neki az öregek nyugodt társasága. Hiszen olyan megrögzött csendesek s olyan unalmas nyugalommal beszélgetnek!...

Olykor-olykor elkezdi az egyik:

— Ezelőtt legalább harminc-harmincöt éve, amikor még a ..., aztán ...

Milyen másképpen beszélnek a fiatalok:

— Huzd rá cigány! Pezsgőt ide, Kecskefarkas! Aranyos szőke szentem jöjjön közelebb!...

Tóth Lacinak ez utóbbi hang nem tetszett. Sokkal élénkebb ... Hatására tódul a vér a fejbe, zakatol az a kis bonyolult gépezet a kebelben, fiatalitja az egész embert ...

Laci bácsi hova-tovább nyakig volt a mulatságban.

Mámoros fejjel sikkasztott.

Letartóztatták.

Valamelyik gazdagabb rokona kifizette helyette az elköltött pénzt, hisz nem is volt óriási összeg. De a harminc éven keresztül tartó pontos, becsületes munkássága nem mentette meg attól, hogy el ne ejtsék.

Futni engedték.

Csakugyan futott is szegény feje. Elmenekült a kis városból, ahol életének legnagyobb részét boldogan és megelégedetten élte le. Tova futott, mert minden ember, minden gyermek mintha ujjal mutatott volna rá; talán még a sokat koptatott kövek, meg az ismerős utmenti fák is kicsufolnák, kigunyolnák a szerencsétlenül megifjodott öregembert.

Futott, mint az üldözött vad, amerre csak látott.

Itt is kopogtatott, ott is. Némely helyen befogadták, másutt elküldték. Szegény Laci bácsi lassan-lassan díjnoksorra került. Kapott valamelyest, de az a szerény fizetés, meg a még mindig pezsdülő vér szurta oldalát s mulatott, mig a pénze tartotta.

Később már sehol sem kapott valamireváló foglalkozást, mert szinte féltek tőle.

Lesoványodott. ... Megőszült a haja teljesen.

Már nem lett ismét fiatal, hanem ismét és utoljára vén.

A megnyugodott vér csendes nyugalmat kiván. ... Eszébe jutott valami. ... Egy hegyesvölgyes város, a kis kompánia az öregek tanácsával.

Megtérve, megöregedve utnak indult. ...

Egyenesen a kis korcsma felé tartott. Biztosan számitott a szivélyes baráti fogadtatásra.

S jól számitott! ...

Szépen fogadták. Örömnapja volt ez a kis társaságnak. Sirtak az őszbecsavarodott öregek. ...

... Boldog, nyugodt életet adtak hányt-vetett társuknak. Az összegyüjtött pénzt kölcsön gyanánt adták neki. Valóban pedig ajándékba, csakhogy a szenvedésekben megtisztult érzékeny szivet nem akarták koldusajándékkal megbántani. ...

Ezután is összejöttek nap-nap után. Mindig akadt köztük mesemondó a régi világról, aki elkezdte tudja Isten hányszor.

Ezelőtt legalább harmincöt-negyven éve, amikor még a ..., aztán. ...

S az öreg Laci bácsi ezt olyan megelégedett boldogsággal hallgatta! ... *Mózner Ferenc.*

aki hozzájuk szólt. Éreztem, hogy összeforrott a szivünk, eggyéolvadt lelkünk a könyörgésben, a szív mélyéből feltörő imában. Éreztem, hogy velem ajánlják fel azt az áldozatot felajánláskor, éreztem, hogy velem imádják az Urat urfelmutatáskor, mikor elhangzott jobbról is, balról is a harsány vezénszó: *„Zászlóalj, imához!“* Éreztem, hogy *lélekben* a mi derék vitézeink is magukhoz veszik az Ur szent testét és vérét (ami másnap *tényleg* is megtörtént) a szent áldozáskor. Éreztem, hogy velem könyörögnek az egyház imáiban, mikor a győzelmes háboruért és a béke áldásaiért mondtam el az egyház imáit.

De igazán és fuldokló zokogásba kitörő együtt-érzést tapasztaltam kivált akkor, mikor a tábori mise végén elesett bajtársainkért együtt imádkoztunk. Azokért, akik ott pihennek a kárpáti magas bércek tetején, vagy a hóval borított völgyek ölében, akik minden gondoskodás ellenére is névtelen hősök maradnak közös sírjukban. Azokért, akik e névtelen hősök után özvegyek és árvák maradnak, akik földi támaszukat és nevelő atyjukat vesztették el.

*

Nem felejtjük el a nehéz napok fáradalmait, de nem felejtjük el a háboru fölemelő perceit sem. Nem felejtjük el az emberfeletti kitartást és áldozatokat követelő kárpáti harcokat, de nem felejtjük el a verőfényes tavaszi napsugaras reggelt sem, mikor az ezred együtt imádkozott.

Táborból, 1915. május hó.

Dr. Pallmann Péter,
a 31. honv. gy.-ezred tábori lelkésze.

A rokkant katonák ügye.

Melegen érző szivü emberek bizonyára többször fölvetették maguk között a kérdést, hogy a háboru után mi is fog történni azzal a sok csonka, béna katonával, aki minden bizonnyal el fogja özönleni a falvakat. Az nem lehet igazság, hogy a hősök, akik vérüket ontották a hazáért, koldulva tengessék életüket.

A Magyar Gazdaszövetség, a földmivelő kisemberek központja, szintén gondolt erre a fontos kérdésre. Látva azt, hogy katonáink tulnyomó része földmives és a csonkán visszakerült hősök nagy része is faluról valók, egy tervezetet dolgoztatott ki, amelyben a rokkant katonák számára ingyen gyógykezelést, ingyen műlábat és kezet, ha kell uj mesterségre való kitanitást, állami nyugdíjat stb. követel.

Nem szeretné azonban a Gazdaszövetség, ha a rokkant katonák kivéve azokat, akik teljesen munkaképtelenek lettek, most már arra az álláspontra helyezkednének: mi már eleget dolgoztunk, most már összetett kézzel is megélünk holtig. Hiszen ha csak pár száz emberről volna szó, akkor még csak hagyján. Azonban előreláthatólag tizezrek szorulnak majd ilyen istápolásra munkaerejüket az amugy is nehéz megpróbáltatás elé néző mezőgazdaság nem nélkülözheti. A Gazdaszövetség tehát munkával kiván segiteni a rokkantakon. Természetesen ezért az államtól is megkapnák a járandóságukat.

A rokkant kisgazda termelését szövetkezeti segitséggel kivánja jövedelmezőbbé tenni. A tehenészetet, baromfitenyésztést, a gyümölcskertészetet, zöldségtermelést meghonositani a rokkant kisgazda számára. Úgyancsak a szövetkezetek fognak egy csomó rokkantat, mint boltkezelőt, magtárost stb. elhelyezni. Különösen nagy szerepet szán a Gazdaszövetség a birtokpolitikának a rokkantkérdés megoldásánál. A háboru tanulságai utaltak arra, mily fontos, hogy a végeken megbizható kisbirtokosok kezében legyen a föld. A Magyar Gazdaszövetség évtizedek óta küzd a telepitésért, sokszor megvádolt és lekicsinyelt törekvéseit most a világháboru beigazolta. A háboru után ez lesz a legelső teendő s akkor a rokkant katonának földet kell adni az ország határain, mert békében is az fogja leghivebben megőrizni a hazai földet, aki a háboruban vérehullásával őrizte. Tekintettel azonban arra, hogy a telepitésnél adott olcsó földhöz is sok pénz kell, mire az lakóházzal, gazdasági épületekkel, szerszámokkal, állatokkal fel lesz szerelve, ezt pedig a telepesnek magának kell összehoznia, a kisebbpénzü rokkant földmivesek, törpebirtokosok és mezei munkások részére olcsó földbérleteket kiván a Gazdaszövetség. Ha csak lehet a maga falujában, ahol az illetőnek háza stb. van. Ha nem lehet, ugy idegenben s a felszerelésre olcsó kölcsönt kell adni. Természetesen a a községi szolgák, postai kézbesitők, mezei rendőrök, pásztorok stb. alkalmazásánál is első sorban a rokkant katonákra kell gondolni.

De a Gazdószövetség nemcsak a földmiveseket, hanem az iparosokat is számba vette. Hiszen a lövészárokban nem volt külön foglalkozás, mindenik egyformán küzdött és szenvedett a hazáért. Épen ebből az okból, amint ez a napisajtó kimeritő közléseiből részleteiben is ismeretes a Gazdaszövetség közös értekezletre hivta össze az iparosok és kereskedők érdekképviseleteit és ebbe a tanácskozásba belevonta a Vöröskeresztnek a rokkantakkal foglalkozó intézményeit és ez az értekezlet megvitatván a szükséges tennivalók irányelveit, szerkesztőbizottságot küldött ki egy közös felirat elkészitésére, amelyet az összes érdekképviseletek elnökségeinek aláirásával ellátva a napokban nyujtott át gróf Tisza István miniszterelnöknek azzal a kéréssel, hogy az ott felsorolt tennivalókat törvény erejére emelje.

A Magyar Gazdaszövetség által meginditott ebben a hazafias és humánus akcióban részt vettek: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a Magyar Gpáriparosok Országos Szövetsége, az Országos Iparegylet és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület.

Harctéri feljegyzéseim.

Irja: **Boda Béla,** számv. őrmester.

— *Cenzurázva.* —

Augusztus 21-én az éj csendjét megzavarta a rémes „dobszó“, mely minden békés polgár szivét megdobbantotta s tudtára adta minden fegyverfogható népfelkelőnek, hogy magyar hazánk veszélyben van s szüksége van az öreg családapákra is.

Hogy e pillanatban milyen érzés járta át mindnyájunk szivét, azt nem kell itt külön ecsetelni, ott szunnyadnak még most is szivünk mélyén e dobverés által előidézett érzés nyomai.

— Menni és menni kell! — ez volt a jelszó.

23-án már üdvözöltük egymást ismeretlen bajtársak, uj testvérek — a harcban. Sokféle ruhában, sokféle foglalkozásu ember tábora vergődött egybe Somogyszentmiklós községbe, s vártuk az első század legénységének összeirását.

Ahány ember, annyiféle arc, annyiféle gondolkozás, lelkivilág. Mindenki tartózkodó, egymást bizonyos végignézés kisérete mellett hidegen kerülgettük. Nekem már az első órában kellemetlen találkozásom volt. Találkoztam egy csinos megjelenésü uri emberrel, ki szerintem nagyon hasonlitott egy jó barátomhoz, ki iskolatársam volt egykor, s ma tekintélyes üzlete van, de tiz év óta nem láttam.

E csinos megjelenésü urat megszólitottam.

— Kegyed, nem szabó Pápán?

A kérdéses ur hidegen végignézett s egy kimért tekintettel csak annyit válaszolt:

— Kanizsai főkántor vagyok, Rácz!

— Boda vagyok . . . bocsánat!

Ez volt az első háborui tévedésem, a többit utóbb, annak helyén megsugom.

Bizonyára sok társam került ily kinos helyzetbe, de nem is csoda, 8—10—15 év katonakötelesei lettek itt egybeállitva.

Párnapi tétlenség, kétséges aggodalmak után felesküdve, utrakeltünk szept. 1-én este 9 órakor a kanizsai közönség hangos, lelkes ovációja kiséretében . . . Boszniába.

A fák virágai már rég lehullottak, az alma, körte már csüngött a fákon, a természet éléstára megtelt már nektárral. Kétszázhatvanegyen s négy tiszt ur utrakeltünk . . . nagy utra. Még egy pillantás s vonatunk bucsut intett a magyar határnak, mi pedig fehérkendőt lobogtatva, könnyes szemmel még egy utolsót pillantottunk a szép, felejthetetlen hazánknak. Minden állomáson étellel, itallal várt a lelkes közönség, s jól esett ezen idegen föld belsejében e nyájas fogadtatás. Vonatunk 3 napig hegyes-völgyes, kősziklás vidéken futott. Gyorsan futott, néha-néha meg-megállt, pihent, vizet vett fel s tovább bujkált a kősziklába vésett barlangokon át.

A Boszna kanyargós vize hűen kisérte utunkat, s a folyóhoz egyik-másik helyen oly közel futott velünk a gőzkocsi, hogy minden pillanatban vártuk — a mi részünkről a háboru befejezését. De, hála Isten, itt e veszélyes kocsikázást átélveztük, aminek következtében mindennap közelebb értünk a háboru szinteréhez.

Szeptember 4-én O. . . . -ra értünk. E kis hely két magas hegytető közé ékelődött. Szegényes, piszkos török épületeivel, az ajtóra kiaggatott kecskebőrök illatával ugyancsak lehűtötte kedélyi hangulatunkat, mely — hála Isten — az uton kitűnően hű barát volt hozzánk.

Itt kezdtük megtanulni az ágakból épitett májusi majálisokra emlékeztető, féltetős házikókat. Egy előnye volt: a nyár napsugarai ellen jó árnyékot tartott, s ha tiszta idő volt, minden ruhánk szárazon maradt alatta. Eső kiment egy napig esett szaporán, hála Isten, bennt csak hullatott két napig. Csinos, regényes kis táj volt. A völgyben a Boszna sietett fürgén, apró kis kősziklákon átszürődve s fent a hegyoldalon meleg forrás volt, s Somogyszentmiklós szennyes emlékeit itt hagyták bakáink.

Este a török torony erkélyén egy pap bariton hangja rezegtette meg a békés táj csendes levegőjét.

Egy nagy péktelep volt e kis fészekben, s erős volt a tisztikar reménye, hogy itt maradunk a tábori sütőde fedezésére.

Ezen reményünk 8-án reggel eloszlott. Ebéd után érkezett a parancs, hogy előre K. . . n át V. . . felé. A második csalódás (az első Boszna-Brodnál) ért bennünket.

A legnagyobb bizonytalanság érzésével indultunk utra. Ki tudja, hová jutunk? Hol állunk meg? Elindultunk tikkasztó hőségben. Alig tettünk 3 km. utat, egy kocsink kereke eltörött. Ezt már szerencsétlenségnek véltük . . . nem jót sejtettek álmoskönyv-bajtársaim. Este 10 órakor teljesen kimerülve értünk K. . .-be. Itt már kissé tisztább török házakat találtunk, melyeknek árnyékában éjjeli pihenőre tértünk, hogy a nap fáradalmait kipihenjük.

Reggel utunkat folytatva, estefelé beértünk V. . .-ba. No itt már a háboru előjelei mutatkoztak. Több száz beteg ló állt, több kimulva feküdt elképzelhetetlen piszkos állásban. A bogarak táborai, a döngő bagócsok csoportjai vigan lakmároztak.

Az egyik autó jött, a másik tiz ment . . . . hozták a sebesülteket rajokban, vitték az élelmet halomszám . . .

Látva e nagy forgalmat, a szenny tengerét, a nagyfoku ideges sürgés-forgást . . . szivünk elszorult.

Festettük egymás előtt a rémképeket . . . ajkainkról a dal eltünt, elnémult mindnyájunk, a borju már kezdett teher lenni . . . élelmünk fogytán volt.

Egy kellemetlen éjszaka emlékével folytattuk utunkat. A vadkörte már zöld volt, a szilva még éretlen, de utközben egy-egy vadkörtefa megváltás volt reánk nézve. 3—4 ember fegyverrel, 8—10 fegyvernélkül kenyérzsákkal üdvözölte a szerbségort ki szoborként állt, amig éretlen, apró vadkörtéjét, szilváját a hivatlan vendégek „megköszönve“ magukkal vitték. A katona nem lop, csak „emel“, amint szokták mondani. 10-én este értünk M.-be. A fáradalmunk most már elviselhetetlen. . . . testi-lelki fájdalmunk elviselhetetlenné lett.

Kimerültünk e tiz napi folytonos utazás fáradalmaitól. Családunkra nem is gondolhattunk. Levélirásáról, hazai levélhez jutásról szó sem lehetett.

M. . . egy kis néhány házból álló falucska, egy regényes fekvésü völgyben. Amilyen szép lehet e kis hely békevilágban nyáron, éppen olyan kietlen, zord és rideg benyomást hagyott lelkünkben e kis hely. Emlékezetes, katonailag fontos volt e kis katlanszerü fészek, melyet a Drina kanyargós vize szel kétfelé.

M. . . .-be érve eddig láthatatlan kép tárult elénk. Hasonló volt egy népes, országos vásárhoz. A tábori tüzek bevilágitották a tájt, halvány lángnyelvek kigyóztak a magasba. Fáradt, kimerült

testek, nyugvóra tértünk. Aludtunk kukoricaföld, az ismert kapával kapásitott földön, kukoricaszár levágott tusáján. Elnyomott a fáradság! Elaludtam. Társaim is elszenderültek, a táj csendes lett. Csupán a táborlőrség tüzének ropogása vegyült a szeptemberi ködös levegőbe, s néha egy-egy szánalmas éhes ló nyeritése zavarta a nyugalmat.

HIREK.

— **Miniszteri köszönet.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Péller* Pál prelátus-kanonoknak, a nagykanizsai róm. kath. főgimnázium tanulói javára 2000 kor. tőkével tett alapitványáért, köszönetét nyilvánitotta.

— **Uj levéltáros.** A veszprémi székeskáptalan egyik utóbbi ülésén a plebánossá kinevezett *Kiss* Pius helyett *Luttor* Ferenc dr. pápai tb. káplán, theol. tanárt választotta meg káptalani levéltárosnak. Minden a levéltárt érdeklő dologban hozzá forduljanak az érdeklődők.

— **Kész a városház külseje.** A terv határozottan ügyes volt, mellyel a városháza Óvári-utcára néző oldalát rendezték. Az átalakitással egészen rendben vannak. A legközelebbi napokban az asztalosok is elkészülnek a Winter-cég kirakatának felállitásával. Igy a városház igen kellemes benyomást kelt, amennyiben a déli oldal teljesen összhangban van a főutcai fronttal. Az uj falat a vakolat természetes szineben hagyták minden meszelés nélkül. Jól tenné a városi tanács, ha a főhomlokzatról is lekapartatná a fakó meszelést, hogy még inkább összeilljen a két szárny. A meszelést az eső ugyis hamar elcsufitja, mig a vakolat természetes szine mindig tetszetős.

— **Halálozás.** *Ollinger* Alkuin György szentbenedekrendi aranymises áldozópap, a Ferenc József-rend lovagja, nyug. jószágkormányzó, a bakonybéli apátsági konvent tagja korának 82-ik, szerzetesi életének 63-ik, áldozópapságának 56-ik évében elhunyt. R. i. p.

— **Halas napok.** Mult számunkban jeleztük, hogy a hushagyó napokon a városi vezetőség halat árusittat. Az elmult hét volt a próbaidő. A végén elmondhatjuk, hogy az intézkedés bevált. A szállitott halmennyiség elfogyott teljesen, sőt még több is elkelt volna, ha az előző szeles napok miatt nagyobb mennyiséget halászhattak volna. A városi tanács tovább folytatja a közélelmezésnek ezt a sikerült módját.

— **Visszavont fellebbezés.** Mult számunkban megirtuk, hogy *Tiszttartó* Sándor városi képviselő a miniszterhez fellebbezte meg a villamostelep megváltása ügyében a városi közgyülésnek törvényhatóságilag helybenhagyott határozatát. A mai napon Tiszttartó visszavonta fellebbezését elveinek fentartása mellett, amint mondja „azon célból, hogy nem akar szembehelyezkedni a város közönségének általános óhajával. A jövő igazolását könnyebben várja be a többség akaratára támaszkodva, mint saját meggyőződésével jóformán teljesen egyedül állva". A városi tanács elismeréssel vette tudomásul s ilyen értelemben tesz előterjesztést a közgyülésnek.

— **A városház belseje.** A városház belső átalakitásán most folynak a végső munkálatok. A folyosó és mellékhelyiségek rendbehozásán dolgoznak iparosaink. A megnagyobbitott nagyterem parkettozását is megkezdték. A nagyterem átlagosan 20 cm.-rel lesz mindenütt magasabb az eddiginél. Megnagyobbitott alakjában igen jó benyomást tesz. A régihez képest az is ujitás lesz benne, hogy a városi képviselők számára asztalokat állitanak be olyképen mint a megyeházán van.

— **Előrelátás.** *Kerényi* Andor a veszprémi járás ügybuzgó főszolgabirája érdekes, életrevaló eszmét valósit meg. Még most a háboru folyamata alatt akciót inditott és gyüjtést kezdett, mellyel alapot akar teremteni közjótékonysági és kulturális céira. Az alap hivatása lenne, hogy az emlitett ügyekben a hatóságokat kisegitse. A társadalom köréből az első adományozó *Leischner* György vilonyai földbirtokos volt 50 koronával. Az előrelátó intézkedés önmagát dicséri. A háboru után a társadalom ugyis erősen igénybe lesz véve a társadalmi kérdések rendezésében. Akkor nehezebben lehetne kivánni a társadalmi támogatást, mig most több alkalom és idő is áll rendelkezésre ily irányu összegek összegyüjtésére.

— **Hullaház.** A városi tanács a jeruzsálemhegyi temetőben uj hullakamrát épittet.

— **Még nem halt ki a harci kedv.** Bizonysága az alább közölt levél, melyet egy nagyvázsonyi fiatalember küldött be a sorozóbizottsághoz. A lelkes hang, mely belőle szól, ügyünk nagy hordereiének átérzése, oly kincs, amely megbecsülésre méltó. Amig ehhez hasonló szellem járja át fiatalságunk gondolkozásmódját, katonai vezetőségünk teljes mértékben meg lehet elégedve a magyar katonával. Ime a levél szószerint:

Kelt Nagyvázsony 1915 Junius 26-án

Igen Tisztelt orvos urak!

Ezen pár sor irásomal melyben arra kérem az orvos urakat hogy sorozzanak be engemet is katonának én is akarok szenvedni a hazáért mert a haza a legelső.

Legyenek szivessek ne vessék meg a kérésemet csak egy szóbol ál és katona vagyok. Irni olvasni tudok. Beszélni németül és magyarul. Kis dobos is vagyok a lövész egyesületben. Most mégegyszer kérem az orvos urakat teljesitsék a kérésemet.

Maradok tisztelettel

Nagy Vázsony Hen Pál. 18 éves. kőműves segéd.

— **Városrendezés.** A városi tanács a Szent Margit-hid környékét és a Fehérvári József-utcát rendezteti. Ami abból fog állani, hogy a nevezett utcákat csatornázzák és a közlekedésre alkalmas formát adnak nekik. Örülünk, hogy városunk eme elhagyott része uj képet nyer a város fejlődése és az arra lakók javára. De szépitési szempontból is igen életre való a terv.

— **Jegyzői értekezlet.** *Kerényi* Andor, a veszprémi járás főszolgabirája f. hó 26-ára járásának minden jegyzőjét értekezletre hivta meg Veszprémbe. Az értekezleten részt vesz dr. *Török* Gyula rendőrkapitány is. Meg fogják ujból állapitani az élelmiszerek legmagasabb árait az eddig szerzett tapasztalatok érvényesitésével.

— **Javul a liszt.** Mint megbizható helyről értesülünk, a lisztkeverési ügyben a hatóságok uj rendeletet várnak, melyben a keverési arányok az eddigieknél jobbak. A városi tanács már csak egyszer őrlet a régi keverési rendelet alapján. Egy hét mulva már valószinüleg az uj rendelet érvénye lesz irányadó.

— **Még egy kivánni való.** A városházát egészen uj formába öntötték kivül-belül. Ha már ekkora költséget tettek, még egy kivánni valót ne hagyjanak figyelmen kivül. A városházát a régi polgármesteri lakással, jelenleg városi adóhavatalal, csinos bástya köti össze, amely teljesen beleillik a főépületek stiljébe. Nem igy az adóhivatal. A stilbeli elütőség bántja szépérzékünket. Ugy hisszük kevés költséggel ezt az épületet is összhangba lehetne hozni a városházával s igy az egész terület harmonikus egész benyomását keltené s emelné a városnak épen középponti részét. Szeretnők hinni, hogy a városi tanács figyelmét nem fogja e körülmény elkerülni.

— **Nagylelkűség.** *Kronfeld* Lajos városlődi körorvos, aki hadbavonult, saját fizetéséből 100 koronát küldött *Kerényi* Andor főszolgabirónak, hogy azt forditsa belátása szerint a városlődi orvosi kör szegénysorsu lakosságának a felsegélyezésére.

— **Az uj hadikórház.** A városi tanács határozatára ma, szombaton érkezett meg a katonai parancsnokság válasza, melyben némi módositással elfogadja a város határozatát.

— **Vizjogi tárgyalás.** Folyó hó 16-án az almádi öreghegyi állomás vizlefolyási viszonyainak rendezése érdekében vizjogi tárgyalás volt, melyen dr. *Véghely* Kálmán alispán, *Vigyázó* Imre műszaki tanácsos, az érdekelt birtokosok, meg a község előljárósága vett részt. A bizottság abban állapodott meg, hogy a felmerült költségek kétharmad részét a magyar államvasutak, egyharmad részét a község fizesse.

— **Államsegély.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólitotta a tanfelügyelőségeket, hogy azoknak az iskolafenntartóknak kérvényeit küldje fel a minisztériumba, akik eddig kértek államsegélyt uj tanitói állások szervezésére, de a háborus viszonyok miatt kérésük nem volt teljesithető. Az iskolafenntartók tehát, kérvényük akár a tanfelügyelőségnél, akár a közigazgatási bizottságnál van, sürgessék meg, hogy terjesszék fel a miniszterhez. Akik irataikat visszakapták, sürgősen nyujtsák be. Ez a rendelkezés nem vonatkozik ujabb kérvények elintézésére, hanem csak azokra, melyeket a mult évben esetleg visszautasitottak.

— **Orvoshiány.** Az ajkai, városlődi orvosi kör, valamint a veszprémvidéki kör és Szentgál nagyközség és határa orvosai részben katonai szolgálatra bevonultak, részben betegség miatt nem tudják vinni orvosi teendőiket. Hogy ekkora vidék orvos nélkül ne maradjon, a közigazgatási hatóságok megtették a szükséges lépéseket.

— **Helyreigazitás.** Az egyik székesfehérvári ujság szombati és vasárnapi számában a *nádasdladányi* kórházra vonatkozólag téves közlemény jelent meg, amely kiigazitásra szorul. — Özvegy *Nádasdy* Tamásné grófnő őméltósága ezt be nem szüntette, a kórház működésben van, a grófné őméltósága — ki agárdi és lepsényi uradalmán is tart fenn hadikórházat — hazafias buzgóságából eddig 107 beteg katona nyert ápolást, mi egy beteget véve alapul, 4565 napnak felel meg. Ez a tényállás.

— **Ünnepség.** Az almádi fürdőrészvénytársaság tulajdonát képezett, Hattyu vendéglő mellett épitett szinház helyiségében, az Almádi-kör és az Almádi Fürdőrészvénytársaság védőségével 1915. julius 28-án, szerdán este 8 órakor a Magyar Szt. Korona Országai Vöröskereszt Egylete almádi fiókja javára *művész-estét* rendeznek, melynek műsora a következő: 1. Liszt—Gounod: Faust Valse. Zongorázza: Szanyi Irmus, az orsz. m. kir. zeneakadémia növendéke. — 2. Fohász. Endrődi Sándortól. Szavalja: Nagy Gabriella, tanitónőképezdei igazgatónő. — 3. Strausz: Aller Seelen; Grieg: Im Kahne; Tarnay: Bucsu. Énekli: Baligovits Lajosné, Rapaics Bella. Zongorán kiséri: Szanyi Irmus. — 4. Hubay: Csárdajelenet. Hegedün játsza: Dukovits István. Zongorán kiséri: Deutsch Sándorné urnő. — 5. Chopin: Polonaise. Zongorán játsza: Tóth Terus, a Nemzeti Zenede növendéke. — 6. Tarnay: Üzenet. Czeglédy: Bucsuzó. Nádor: Chanson. Énekli: Létainé Perczel Sári. Zongorán kiséri: Tóth Terus. — 7. Háborus versek. Olvassa: Dr. Vértessy Gyula iró, szerző. — 8. Bethoven: Isten dicsősége; Schumann: A katona jegyese. Négy szólamu női énekkar. Előadják: Bónis Pálné, Bató Viola, Deutsch Sándorné és Szanyi nővérek. Zongorán kiséri: Fellner Erzsike. — Helyárak: Ülő- és állóhely 2 korona. Felülfizetéseket a jótékonycélra való tekintettel köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak.

— **Harctéri levél.** Volt deákember irja, jelenleg katona. De a katona soraiból is meglátszik, hogy nemeslelkü az irója, ki mig hazáját védi, lélekben azoknál időzik, akiktől neveltetését vette. Egyben eleven tanulság e levél katonáink jó hangulatáról:

Mélyen tisztelt Igazgató ur!

Ma, Péter és Pál ünnepén megint eszembe jutnak a jó öreg gimnáziumban töltött évek, a kedves tanár urak s a bizonyitványkiosztási hangulatok. Otthon most a vakáció járja, itt a harctéren azonban igen erősen és hála Istennek, igen szépen folyik a munka, ugy, hogy azzal dicsekedhetem, hogy mióta harcban vagyunk ujra, folytonosan csak előre megyünk s hátrafelé még egy lépést se tettünk. A helyzet és a hangulat teljesen kitűnőnek mondható. Én magam is jól érzem magamat, eddig hála Istennek, minden baj elkerült, ezután is remélem a legjobbat. A veszprémi fiuk közül *Bakonyi* (Steiner) István szerencsés fejsebet kapott, hazament. Egyedül a meleg molesztál bennünket, de az vigasztal, hogy a muszkának még jobban melege van. Maradok m. t. Igazgató urnak tisztelője

Rusznyák Béla.

— **A szegényházlak költözése.** A veszprémi szegényház lakói eddig a Holesch-féle házban laktak. Most, hogy a szegényház felszabadult, ujra visszatérhetnek rendes otthonukba.

— **Megszökött orosz foglyok.** A mi muszkáinknak ugy látszik kevésbbé izlik a munka a forró nyári napon. Ezért, amint megtehetik, kereket oldanak. A veszprémi püspökségi birtokon dolgozó hadifoglyok közül három szökött meg, Somlóvásárhely községből szintén három. Dég községhez tartozó Pál-majorból 4 keresi más utakon szabadságát. Ezek azonban már rafináltabbak, mert polgári ruhában menekülnek. Sári-pusztáról 6 a szökevény foglyok száma. A rendőrség elrendelte ellenük a nyomozást. A vásárhelyieket már elfogták, a többieket még nem.

— **Több lesz a mezőőr.** Tekintettel arra, hogy ujabban a mezőkön több lopás fordult elő, a városi tanács még egy mezőőrt fogad fel.

— **Jegyzőválasztás.** *Nagy* Sándor nyugalomba vonulásával megüresedett ősi körjegyzői állásra hétfőn lesz a választás. Hallomásunk szerint legtöbb kilátása *Fodor* Kálmán ottani segédjegyzőnek van. Fodor Kálmán fia *Fodor* György mezőszentgyörgyi földbirtokosnak, egykori enyingi szolgabirónak, jelenleg veszprémi lakosnak.

— **Közgyülés.** Az almádi fürdő részvénytársaság Almádiban, az almádi fürdő r.-t. igazgatósági irodájában f. hó 25-én, vasárnap délután 5 órakor közgyülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A jegyzőkönyv hitelesitése. 2. Igazgatói jelentés. 3. Inditványok tárgyalása.

— **A hadisegély meghosszabbitása.** Az 1915. évi XV. t.-c. rendelkezése szerint a háboru alatt vagy annak következtében rokkanttá vált s a katonaságnál a legénység állományába tartozott magyar állampolgárok, valamint a háboru alatt vagy annak következtében elesett, eltünt vagy meghalt s a katonaságnál a legénység állományába tartozott magyar állampolgárok hátrahagyottjai nem csak mint eddig, félesztendeig, hanem mindaddig, mig a háboru tart s a háboru befejezése után is hat hónapon át a törvényszerü katonai ellátásokon felül még ideiglenes évi segélyben is részesülnek. Ezen segély iránt a rokkantnak vagy a hátrahagyottaknak személyesen kell jelentkezni. Nálunk a városi adóhivatalban.

— **Gyanus megbetegedés.** *Angermann* János f. hó 22-én gyanus tünetek között megbetegedett. Megnyugtatásul közöljük, hogy ugy a városi főorvos, mint a rendőrség megtette a legszigorubb óvóintézkedéseket.

— **Tüzveszély ellen.** A cséplések innen-onnan megkezdődnek. A cséplőgépek és motorok használásával körültekintéssel kell eljárni, hogy tüz ne üssön ki. Erre a körülményre figyelmeztet bennünket dr. *Török* Gyula most kiadott rendeletében, amely ekként hangzik: A cséplés megkezdése előtt felhivom a cséplőgéptulajdonosokat, hogy szabályszerü mentőszekrényeiket kellő időben szerezzék be és azokat kifogástalan állapotban tartsák. A cséplési időszak megkezdése előtti vizsgálat utján fogok arról meggyőződést szerezni, hogy ezen felhivásomnak elég tétetett-e. A mulasztókat megbüntetés céljából a kir. járásbiróságnál fogom feljelenteni.

— **Benzin helyett petroleum.** A cséplési munkák megkezdésével gondot okoz a gazdáknak, hol szerezzék be cséplőmotoraik számára a szükséges benzint. A földmivelésügyi miniszter kisérletet végeztetett a petroleummal. Az eredmény biztató s arra a tapasztalatra jöttek, hogy a benzinmotorok petroleummal történő fütésre is alkalmazhatók, csak a sürítőnyomás és a tüzelőanyag elpárologtató készüléket kell a pétroleumfütéshez átalakitani. A petroleum olcsóbb, mint a benzin, könnyebben is beszerezhető, igaz, hogy hőfoka nem oly magas, mint a benzine, viszont 5 fokkal több, mint a benzolé.

— **Üzlettulajdonosok figyelmébe.** A városi adóhivatal a következő hirdetménnyel figyelmezteti az ujonan keletkezett üzletek tulajdonosait: Az ujonan keletkezett üzletekre vonatkozó III. oszt. keresetadó-kiszámitó javaslatokat kitüntető lajstrom, 1915. évi julius 19-től 8 napra Veszprém rend. tan. város adóhivatalában van közszemlére kitéve, azokat mindenki megtekintheti, s az őt, vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti; ezen észrevételek a fent irt határidő alatt irásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókivető bizottságnál — melyek tárgyalásairól az adózók külön hirdetmény utján tudósittatnak — terjeszthetők elő.

— **Végzett tanitók és tanitónők figyelmébe.** A kir. tanfelügyelőség ezuttal is kéri mindazokat az okleveles tanitókat, illetve tanitónőket, akik eddig állást nem kaptak, jelentkezzenek akár szóval, akár irásban. Abban a helyzetben lesz, hogy helyettes állásokat tud szerezni. Ezvel kapcsolatban megjegyezzük, hogy kivánatos volna, hogy az illetékesek a helyettes tanitóállások felállitása végett megkeresnék a minisztert. Igen sok helyen a községek szegénysége miatt szünetelt a tanitás a mult tanévben. Pedig nemzeti, nevelési szempontból nem kivánatos, hogy még a jövő tanév is ilyen legyen. Két esztendő mulasztását hogyan pótolják majd?

— **Tartsunk tisztaságot.** Dr. *Török* Gyula rendőrkapitány öt egyént megbüntetett, mert nem tartották be ama előirásokat, melyeket a köztisztaság érdekében előirt. Magunk részéről is kérjük a közönséget, hogy az előirásnak a saját érdekében tegyen eleget, mert a forró nyári napok bekövetkeztével erre különösen nagy szükség van, mikor is a fertőző betegségek terjedése sokkal könnyebb. Épen erre való tekintettel adta ki ismét a belügyminiszter figyelmeztetését a kolera ellen való védekezésről.

— **Hatóságilag megállapitott iskolafenntartó.** A Somhegy pusztai községi jellegü iskolának fenntartója eddig *Bakonybél* község volt. A legutóbbi tanitóválasztás alkalmával a község azonban kijelentette, hogy nem tartja fenn tovább az iskolát, mert az iskolafenntartásra a pápai gróf van kötelezve. A közigazgatási bizottság az eredeti gyakorlat fenntartását látta beigazoltnak és igy is döntött. Bakonybél község képviselőtestülete az ügyet a miniszterhez megfelebbezte. Most érkezett meg a miniszter válasza, mely jóváhagyja a közigazgatási bizottság megállapitásait. Igy a jövőben is *Bakonybél* lesz köteles az iskolát fenntartani.

— **Beszállásolási pótadó Somogyban.** A mult évben Somogyvármegyének, a hadszintértől mindenünnen távoleső vármegyének, katona beszállásolási költségei 84.700 koronára rugtak. Ezeknek fedezésére a vármegyei közgyülés 5% pótadót szavazott meg. A különösen katonai kiadásokat képező beszállásolási kártalanitásoknak az adózó közönségre való háritása nem szociális irányu intézkedés.

— **42—50 évesek bemutató szemléje.** Az 1865-től 1872-ig, továbbá az annak idején idő előtt a népfelkelési kötelezettségből kivált 1873-ban és 1874-ben született népfelkelésre kötelezettek bemutató szemléje julius 26-tól szept. 30-ig fog megtörténni. Eltekintve a megfelelő behivási hirdetményekben megállapitott kivételektől, amelyek különösen orvosokra, valamint az 1872-ik évben született és a népfelkelő szolgálattól érvényesen felmentett szolgáltakra vonatkoznak, a bemutató-szemlére ugy a szolgáltak, mint a nem szolgáltak megjelenni kötelesek, akiknek a népfölkelői összeirásnál jelentkezni kellett. A bemutatásnál alkalmasnak találtaknák szolgálatra való behivása későbbi időpontban fog megtörténni. Azok a népfelkelésre kötelezettek, akik véderőtörvényben megállapitott tudományos képesitést a bemutatásnál igazolják, tekintet nélkül arra, hogy mikor szerezték ezt a képesitést, megkapják az egyéves önkéntesi jelvény viselésének jogát még akkor is, ha annak idején póttartalékosok voltak. Különös tekintettel lesznek azokra a hadkötelezettekre, akik az emlitett képesitést nem tudják ugyan beigazolni, de személyes teljesitvényeik, kvalitásaik és az életben elfoglalt állásuk az átlagon tulmenő müveltségi szinvonalra enged következtetni. Ezeket a hadköteleseket, közönséges laktanyai munkákra nem fogják alkalmazni és megengedik majd nekik, hogy kaszárnyán kivül lakhassanak. Ezeket külön jelvényekkel fogják ellátni. E jogosultságnak eléréséért csak a bevonulás után kell folyamodni. Hasonló módon kerülnek szemlére az emlitett születési évjáratokból bosznia-herczegovinai hadkötelesek, akik Ausztriában tartózkodnak.

A népfölkelési jelentkezések Veszprémben julius 26-tól augusztus 6-ig tartanak.

— **Fogolytábor Csóton.** A hadvezetőség 20 ezer fogoly számára tábor létesitését határozta el Csóton. Már meg is kezdték az épitkezést. A tábor állomása Franciavágás, ahonnan külön vágányt épitenek az épületekig. Ezt a tábort eredetileg Zalaegerszegre tervezték, ahol már javában folytak az épitkezések. De mert az olasz háboru miatt beleesett a hadtápláló körzetbe, ezt a tervet el kellett ejteni.

— **A terménybeli járandóságok.** A minisztérium még 1914. december hó 15-ikén rendeletet adott ki, amelyben kimondotta, hogy a buzában, vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóság egyharmad részét a gazdák árpában vagy tengeriben kötelesek a gazdasági munkásoknak kiszolgáltatni. A minisztérium most ezt a korlátozást egy ujabb rendelettel hatályon kivül helyezte.

— **Rézgálic helyett bordói por.** A vármegyei Gazdasági Egyesület mindent elkövetett, hogy a peronoszpora elleni permetezéshez a szükséges rézgálicot biztositsa a gazdák részére. A második és harmadik permetezéshez már csak hosszu utánjárás után tudott 50 q. rézgálicot kieszközölni a földmivelésügyi miniszterium tól; sajnos azonban ez a mennyiség igen kevésnek bizonyult, mert a nyári permetezéshez több, mint 200 q. rézgálic szükséglet volt az egyesületnél bejelentve, nagyon természetes a négyszeres szükséglet nem lehetett kielégiteni. Sajnos, sok felől érkezik ez a szomoru jelentés a gazdasági egyesületekhez, hogy ép az idén nagyobb mértékben lép fel a peronoszpora. Az egyesület tanácsolja a szőlőbirtokosoknak, hogy a rézgálic hiányában használják a *bordói port*, mint a legnagyobb rézgálic tartalmu és kitünően tapadó permetező keveréket. Legcélszerübb, ha a megrendelést a magyar mezőgazdák szövetkezeténél, Budapest, V. Alkotmány-utca 29. sz. alatt eszközlik, mert nagyon valószinü, hogy ezen szövetkezetnek van legtöbb raktáron.

— **Korai vadászat.** Ausztriában a helytartó tanács elrendelte, hogy a folyó évben a vadászati tilalmi idő a nyulakra, a rendkivüli viszonyokra való tekintettel, Alsó-Ausztria vadászterületein jul. 31-én véget ér. Augusztus 15 helyett tehát már 1-én lehet nyulakra vadászni. A hushiányra való tekintettel nálunk sem ártana hasonló intézkedés.

— **Fogolyváros Fehérvárott.** Székesfehérvár közvetlen határában az ugynevezett Csucshegy-alján 20 ezer ember elhelyezésére fogolytábor épitése van tervbe véve.

— **Rendőri hirek.** *Köjte* Róza cselédleányt mezőrendőri lopás miatt 5 koronára büntettek és mert kihallgatása alkalmával hamis nevet diktált be, ujabb 5 kor. birsággal sujtották.

Molnár Gábor kádártai lakos a pjacon botrányt okozott. E szórakozás 4 koronájába került.

Id. *Kiss* Józsefné igazolatlanul babot szedett a máséból. 4 kor. büntetést és 20 kor. kártéritést kellett fizetnie. Ez ugyan drága főzelék volt!

Krammer János és *három Weiss* úgy mint: Sámuel, József és Dávid f. hó 23-án délután oly parázs verekedést rögtönöztek, hogy csak a közbelépett rendőr tudott neki véget vetni. Az eljárás ellenük folyamatban van.

— **Felszabadult gabonacsűrök.** A közös hadügyminiszter utasitotta a cs. és kir. katonai parancsnakságokat, intézkedjenek azonnal az iránt, hogy mindazon csűröket, amelyekre a gabona elraktározása céljából szükség van, minél előbb kiüritsék és a lovak elhelyezéséről másként gondoskodjanak. Ez a rendelkezés oly csűrökre is vonatkozik, amelyek a lakóház céljára, avagy tartalék lovak elhelyezésére szolgáltak. Elrendelte továbbá a cs. és kir. hadügyminiszter, hogy a gazdálkodó lakosság az előfogat átengedése alól az aratás idején mindazon helyeken lehetőleg mentesittessék, ahol nagyobb lóállománnyal rendelkező csapatok vannak elhelyezve, valamint azt is, hogy ahol lehetséges, fogatokat és munkaerőt is bocsássanak a gazdák rendelkezésére.

— **Kiadó vadászterület.** Herend község képviselőtestülete hirdetése szerint a herendi közbirtokosság tulajdonát képező és Herend község határában 1983 kat. hold területen gyakorolható vadászati jogot nyilvános árverésen Herend községházánál 1915. évi augusztus hó 22. napján d. e. 8 órakor a legtöbbet igérőnek haszonbérbe adják. Árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

— **A német 42 cm. löveg.** *Seume* dr. főmérnök, a 42-es feltalálója és konstruktőrje, mint a Hadsereg legujabb száma közli, nemrég érdekes felolvasást tartott erről az ágyuóriásról. E szerint a löveg sulya 88,750 kgr., az alapzat (páncél) 37,500 kgr., a cső hossza 5 méter, a lövedék magassága 1 méter 26 cm., sulya 400 kgr. Az egész löveg (ágyu) 172 alkatrészből áll és azt 11 vasuti kocsi szállitja. Az ágyut 8 méternyire beássák és befalazzák a földbe. Ez az eljárás 24—28 órát, a belövés (melyet más ágyukkal végeznek) 5—6 óra időt igényel. Egy lövedék 11,000 márkába kerül. Hogy milyen pusztitást visz véghez, megitélhető abból, hogy Lüttichre csak 5 lövést tettek, az első lövés 1700, a második 2300 embert pusztitott el. Namur és Maubeugenek elegendő volt 2—2 lövés. A löveget (ágyut) alaknázzák, hogy veszély esetén fölrobbanthassák, nehogy az ellenség kezébe kerüljön.

— **Ujból emelkedett a papir ára.** A magyar és az osztrák papirgyárosok junius 21-én Budapesten értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a fametes papir árát ujabbi 20 százalékkal fölemelik. A fametes papirosból készül tudvalevőleg a nyomtatványok javarésze és igy ezen áremelés, különösen a közszállitási árakat érinti. A fametes papir ára a háboru alatt kilónkint eddig 24 fillérrel emelkedett, ami 46 százalékos áremelkedésnek felel meg és ehhez járul még az a veszedelem, hogy miután 15 magyar és osztrák papirgyár nyersanyag hiányában beszüntette a működését, ezen papirfaj néhány hónap multva egyáltalán nem lesz kapható.

— **Eldorádó.** Irigység fogja el az embereket, hogy a jelen megélhetési viszonyok között még valahol eldorádóról is lehet beszélni. Pedig ugy van. És ez az eldorádó itt van szép Magyarországon, nem messze a déli harctértől. Vagy hát nem az-e, ahol manapság ugy lehet élni, mint az alább közölt árjegyzék mutatja, melyet a nagybecskereki jegyző állapitott meg:

Kenyér klgr.-ként	K	46 f.
Hal kg.-kint, kecsege	2 „	— „
„ „ süllő	1 „	60 „
„ „ harcsa	1 „	60 „
„ „ ponty	1 „	60 „
„ „ apró hal	„	50 „
Tojás 3 darab	„	20 „
Csirke rántanivaló élősulyban kg.-kint	1 „	60 „
„ sütnivaló „ „ „	1 „	40 „
Liba, kacsa, pulyka, tyuk élősulyban kg.-ja	1 „	20 „
Hizott liba, kacsa, pulyka, tyuk „ „	1 „	60 „
Galamb páronkint	„	60 „
Bárány élősulyban kg.-ként	1 „	20 „
Disznó élősulyban közép nehéz (250 kg. párja)	1 „	70 „
Disznó élősulyban hizott (250 kg.-tól felj.)	1 „	90 „
Borju élősulyban kg.-kint	1 „	40 „
Marha „ elsőrendü kg.-kint	1 „	60 „
„ „ másodrendü „	1 „	40 „
Zöld bab kg.-ja	„	40 „
Burgonya régi kg.-ja 12 f., uj	„	20 „
Tök darabonkint nagyság szerint	10—	20 „
Borsó literje	„	20 „
Kalarábé darabonkint	„	06 „
Zöldség csomagja	„	06 „
Retek „	„	06 „
Hagyma „	„	06 „
Juhtej literje 28 f., tehéntej literje	„	24 „
Tejfel 2 deciliter	„	20 „
Juhturó kilója 1·60 K, tehénturó csomagja	„	06 „
½ kg. teavaj 90 f., irósvaj ½ kg.	„	70 „

— **Levelezés az olasz fogságba jutott katonákkal.** A posta- és táviró-vezérigazgatóság közli, hogy a svájczi postaigazgatás közvetitésével az Olaszországgal való kölcsönös forgalomban hadifoglyokkal közönséges nyilt levél, levelezőlap és legfeljebb kétszáz frankig terjedő postautalvány váltható. A levél, levelezőlap cimiratát, valamint a közleményt is ajánlatos német, francia vagy olasz nyelven irni. A cimben a cimzett volt katonai rangján kivül megnevezendő az a csapattest is, amelyben legutoljára szolgált. Ezenkivül mindig feltünően oda kell irni „Prisonnier de Guerre" vagy ezzel egyértelmü „Kriegsgefangener" megjelölést. Ha a feladó a cimzett tartózkodási helyét nem ismeri, elegendő a rendeltetési hely helyett „Italie" jelzést irni. A hadifoglyokkal váltott levelezés díjmentes lévén, a frankójegyek fölragasztására szánt helyre „Prisonnier de Guerre" záradékot kell irni. A postautalványszolgálatra vonatkozóan a postahivatalok adnak bővebb felvilágositást.

Katonalevelek gyüjtése.

Milliószámra jönnek a levelek a nagy háboru fergetegéből. A magyar nép lelkének fenséges megnyilatkozásai e levelek, megannyi, *dokumentumok* a magyar népnek hazája és királya iránt való rendületlen hüségéről, az egész világot ámulatba ejtő vitézségéről, halálos nagy elszántságáról: végső leheletig védeni az édes anyaföldet. Nem rohamra kergetett lelketlen tömeg, a mi seregünk: a legegyszerübb lelkü ember előtt is világos a cél: országunk épségéért, a jövendő nemzedék boldogitásáért, békés előrehaladásáért ontja vérét. Inkább meghalni hős halállal semhogy idegen népek bitorolják e szent földet, mely ezer éve mienk!

„Ne csüggedjenek az otthonmaradtak, mert, mi megvédjük a hazát, muszka lova nem tapos rá a délibábos szép nagy rónaságra!" — olvassuk egy magyar közvitéz levelében, s ez a biztató, bátoritó hang végigcsendül sok ezer levélben. Egyszerü lelkeket költővé avatott, csodaszép gondolatokat, könnyfakasztó érzéseket fejtett ki lelkükből e rettentő nagy háboru, „aminőt nem ismer a világtörténelem!" — irja szintén egy közvitéz, akit az ekeszarva mellől szólitott hadba a király. A legkülönbözőbb foglalkozásu és müveltségü emberek levelei egyek a legszentebb szeretetnek, a hazaszeretetnek ünnepies megvallásában. Lélekemelő, szivet indító vallomások ezek, vallomások, amelyek nem készültek megrendelésre, de születtek a megtámadott haza védelmében, a csaták pusztitó fergetegében: méltók arra, hogy az egész világ előtt ragyogtassák a magyar nép lelkének legszebb virtusait.

E megdönthetetlen dokumentumok válogatott gyüjteménynek kiadására vállalkozott az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai részvénytársaság, (Budapest, VIII., Rákóczi-ut 54.) mely hazafias tisztelettel kéri a közönséget, s különösen a lelkész, tanitó és jegyző urakat, hogy gazdagitsák a kiadó birtokában lévő értékes gyüjteményt a hazaérkezett s a fentjelzett értelemben *bizonyitóerejü* leveleknek akár eredetiben, akár másolatban való szives megküldésével. *Igen fontos, hogy a levél alatt ne csak irójának neve és születéshelye, hanem katonai minősége és polgári foglalkozása is meg legyen jelölve.* Minden tekintetben *hitelesnek* kell lennie e gyüjteménynek s képviselve benne a magyar társadalom minden osztályának: igy lesz a harctéri levelek gyüjteménye elvitázhatatlan dokumentum minden időkben, s mindazon ellenségeinkkel szemben, akik netán nem akarják meglátni s elismerni a magyarban azokat a tündöklő erényeket, amelyek előttünk eddig sem voltak ismeretlenek, de fájdalom, egy szörnyü háboru viharának kellett ránk szakadnia, hogy ezek az erények az egész világ előtt nyilvánvalókká legyenek.

Bizalommal várjuk a dokumentumokat — fiaink leveleit.

A háboru krónikája.

Julius 18. A Bug és a Visztula közt a szövetséges csapatok áttörték az ellenséges frontot és behatoltak az ellenség főállásába. A Vieprztől nyugatra német csapatok törték át az ellenség vonalát. A Visztulától nyugatra is sikeresen folyik a támadás. Északon Hindenburg fővezérlete alatt nagy eredménnyel harcolnak a németek. Mindenfelé győzedelmesen nyomulnak előre. Az oroszok mindenütt hátrálnak. Az egész orosz harctéren az uj támadás óta 127 tiszt és 28.830 főnyi legénység jutott fogságba. A zsákmány 16 ágyu és 62 géppuska.

A julius 16-ikára virradó éjszaka ismét visszavertük az olaszoknak a doberdói fensik ellen intézett több előretörését. Az ágyuzás valamennyi arcvonalon folyik.

A szövetségesek minden erőfeszitésükkel sem tudnak sikert elérni a Dardanelláknál. A törökök nagyszerüen védekeznek. Az oroszok a Kaukázusban vereséget szenvedtek.

Julius 19. A Visztula és a Bug közt nagy csata folyik. Az oroszokat mindenütt megverjük. Bármennyi erősitést hoz is az orosz, sorsán nem változtathat. A harctér egész déli és egész északi részén csapásra csapás éri a kétségbeesetten küzdő oroszokat. Mindenütt visszavonulni, menekülni kénytelen. A foglyok száma ismét sok ezerrel szaporodott.

Az olaszokat rövid idő alatt már a második nagy csapás éri a tengeren. Egyik buvárhajónk ma reggel torpedólövéssel elsüllyesztette a Giuseppe Garibaldi olasz cirkálót. A szárazföldön is kudarc éri kudarcra az olaszokat. Több ujabb támadásuk visszaverésekor sulyos veszteség érte őket.

A német csapatok mindenütt visszaverik a franciák támadását. Az argonnei erdőségben még megnövekedett a németek sikere.

Julius 20. Az orosz harctér egész területén verik a szövetséges csapatok az oroszokat. A Visztula és a Bug közt sok vereség után az egész fronton is visszavonulnak az oroszok. Mindenütt összetörik az arcvonaluk és mindenütt hátrálniok kell. Északon a német csapatok megszállották Windaut. Az ellenség visszavonul a Narev felé, sőt azon tul. A mai jelentések 50.000 orosz fogolyról számolnak be.

Az olaszoknak a görzi hidfő és a doberdói fensik széle ellen intézett ujabb támadását vitéz csapataink heves harc után visszaverték. Kudarc érte a tiroli határterületen is a támadó olaszokat. Tegnap reggel egy olasz hajóraj a dalmát partokat bombázta Raguzánál és Gravosánál, de emlitésre méltó kárt nem tett. A Giuseppe Garibaldi cirkáló elsüllyesztése után a hajóraj sietve távozott.

Souchez vidékén, ahol a nap aránylag nyugodtan telt el, éjjel élénkebb volt a harci tevékenység. A franciáknak Souchez ellen intézett támadását a németek visszaverték.

Az Oise és az Argonnok közt levő arcvonalon többszörös élénk tüzérségi és aknaharc volt. Az argonni erdőben az ellenség jelentőség nélkül való gyönge támadásokat kisérelt meg.

Julius 21. Az oroszok folytonos vereségé és hátrálása tart. A Visztula és a Bug közt levő területről egyre kijebb verjük az oroszokat. A Visztulától nyugatra csapataink megszállották Radomot. A németek északon elérték a Narevet. Oszrolenkának néhány állandó erőditménye a németek kezében van. A mi vezérkarunk jelentése az erdélyi gyalogságot emliti föl dicsérettel. A két jelentésben foglalt orosz foglyok száma több mint 12.000.

A görci grófságban az olaszok minden ujabb támadását is visszavertük. Elkeseredetten folyik a küzdelem a doberdói fensik szélért. Tegnap délután „vitéz magyar honvédek" vertek vissza egy erős támadást. Az egész vonalon összeomlott az olaszok ismételt tömegtámadása. Az ellenséget mindenütt sulyos veszteség érte. Az Isonsó mentén is visszavertünk több heves támadást.

A franciaországi harctéren nap-nap után keserves csalódás éri a szövetkezett francia-angol csapatokat. Az argonni nagy vereség után a franciákat Souchezné és Albert tájékán érte ujabb kudarc. Az angolok Yperntől keletre kezdtek nagy támadást. A támadás a német állások előtt összeomlott.

Julius 22. Az oroszok kétségbeesetten védekeznek, de vitéz csapataink mindenütt leverik őket. A kolm—ivangorodi vasuttól délre több helyen áttörték az állást foglalt ellenség arcvonalát. A Bisztrica és a Visztula közt csapataink szivósan védekező szibériai ezredeket kényszeritettek hátrálásra. A Visztula és a Pilica közt az ivangorodi hidfő elállását áttörték az ellenséget üldöző csapatok. Az oroszok Grojectől föladták erőditéseiket és megkezdték a kelet felé való visszavonulást. A németek a Narev-menti várak előtt.

Görc vidékén az olaszok nagyerejü, általános támadása az olaszok kudarcával jár. Csapataink véresen visszavernek minden támadást. Az ellenségnek rettenetes áldozattal járó erőfeszitése sikertelen. A Monte Piano ellen támadó három ellenséges zászlóaljat is visszaverték katonáink. A visszavert támadók elvesztették állományuknak kétharmad részét.

Az Argonnok keleti részén a németek rohammal elfoglaltak néhány francia árkot; 5 tisztet és 365 főnyi legénységet elfogtak és egy géppuskát zsákmányoltak.

A Vogézekben Münszter környékén makacs harc folyt.

Julius 23. A szövétséges csapatok nagy sikerrel harcolnak. Az oroszoknak Ivangorodtól nyugatra levő igen erős állásait áttörték és Ivangorod várát körülzárták. Följebb a Visztulától nyugatra a németek visszavetvén az oroszokat a Bionie-Nadarzyn-Gora-Kalvarja vonalba s ezzel eljutottak Varsó várának előállásaihoz. A Visztulától keletre a makacsul védekező ellenséget katonáink több állásból kiverték. A Bug felé is több helyen betörtek a szövetséges csapatok az ellenséges vonalakba. A felső Bug mellett magyar ezredek rohammal elfoglalták a dobrotvori hidfőt.

Az olaszok uj és uj erőkkel támadnak. Mindenütt vereség és nagy veszteség éri őket. Heves rohamaikat veresen visszaverik katonáink. A doberdói fensik ellen és a görci hidfő ellen való minden próbálkozásuk hasztalan. Állásaikat mindenütt megtartottuk. A harc még folyik. A hivatalos jelentés dicséri a „derék magyar népfölkelők" hősiességét.

A németek az Argonnok nyugati részén előbbre jutottak. A Maas és a Mosel közt és a Vogézekben visszavertek minden francia támadást.

A Dardanelláknál nem boldogulnak a támadók.

IRODALOM.

* Az **Élet** szépirodalmi és müvészeti hetilap (szerkeszti Andor József) julius 25-iki száma a következő gazdag és bő tartalommal jelent meg: Napsugár Schützenberg Alajos. — Miért? (Költemény.) Garay Anna. — A Stradivári. (Elbeszélés.) Mariay Ödön — Sivatagban, őserdőben. . . . (Regény.) Sienkewicz — Bányai. — Ha most ujra csendes béke volna (Kötemény) Nemess Ernő. — Aratók a csatatéren. Aranka János. — Ócsém. Óvári Pongrác. — Kultura. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. — Ezenkivül egész

sokaságát közli az érdekes és aktuális képeknek. A kitünő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15/c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A Pyreneusok körül.

— Irta: **Zsigmond János.** — 34

Hasonlitsuk most össze a román faju népek mai politikai nyugtalanságával ezt az örökös nyugtalankodását az ó-kori görög-római világnak és látni fogjuk, hogy nagyon is azonos az mindkettőnél. Alig van népfaja a világnak, mely annyi politikai hullámzást mutatna, mint a román fajok.

Megkülönböztetendő a román fajok politikai nyugtalanságától más fajok politikai mozgalma, mely mindig a törvényesség és mérséklet határai közt mozogván, meg is hozta, és hozza a maga jótékony gyümölcseit. Más népeknél is előfordulnak nagy politikai mozgalmak valamely társadalmi, politikai vagy gazdasági kérdés körül, de ezek mindig mint komoly megnyilatkozásai a józan közvéleménynek századokra kiható jó, szép és szükséges ujitásokkal gazdagitották az illető társadalmát és sohasem volt romboló jellegük, hanem a mult intézményei helyett mindig tudtak adni valami jobbat, szebbet és célszerübbet. Nem ilyenek a román népek mozgalmai, nem véve ki még az Amerikában lakó spanyol faju románokat sem: a mexikóiakat, a braziliaiakat és Amerika más román faju államait. Nincs az a politikai lehetetlenség, ami a román faju népeknél párthivekre ne találna. A legszélsőbb demokráciától föl a legszélsőbb abszolutizmusig minden elképzelhető változatokban találunk politikai pártokat. Amellett egyik szélsőségből a másikba esnek.

Az Európában lakó román népek mind átmentek már a legszélsőbb változatain az államformáknak. Olaszországot kivéve mindnyájan voltal már respublikák, majd ujra monarchiák. A franciák államformaváltozásairól már volt szó. A spanyolok is alakitottak egy időre köztársaságot Kasztelar Emillel az élén (1873—75.) de csak azért, hogy ujra monarchia váltsa azt föl. A portugálok legujabban köztársaságot alakitottak, de kérdés, vajjon életképes lesz-e az a köztársaság, mely a trón megdöntése után az oltárok ledöntéséhez látott. A mexikóiak 1861—7. közt császárságot alapitottak, a derék Miksa főherceget hivták meg trónjukra csak azért, hogy főbelőhessék és ujra köztársasággá alakuljanak. A szintén román Brazilia 1889-ben üzte el a rabszolgák fölszabaditóját, a derék Don Pedro császárt és azóta szövetséges köztársaságként szerepel. (1891.)

Ime, röviden összefoglalva a román népek politikai nyugtalansága. Ez a rövid összefoglalás nagyon sokat beszél. Emellett folytonos pártharcok tépik a román államok testét. A legszélsőbb pártárnyalatok állanak egymással szemben. Mióta pedig a szocializmusnak nemzetközi formája mindjobban tért hódit a román államokban, azóta még kevésbbé lehet szó náluk nyugodt állami életről. Az olaszoknál 1914. tavaszán olyan szocialista forradalom ütötte föl fejét, mely Közép-Olaszországot egy kis időre elszakitotta az államtestétől, megszünt az olasz hatóságok működése és csak fegyveres erővel sikerült ujra rendet teremteni. A republikánus pártok a szocializmus támogatásával bármikor megdönthetik a még fennálló két román faju monarchiát, Olaszországot és Spanyolországot. Az ilyen államforma-változásoknak jellemző tulajdonsága a román népeknél, hogy nem teremtenek tartós állapotot, mert az ellenpárt olyan hamar megdöntheti, mint amilyen hamar létrejött. Egy kis rázkódtatás kell hozzá akár politikai, akár gazdasági téren, hogy hajomra döntse a nagy hévvel megállapitott uj államformát.

Ez jellemzi legjobban a román faju népeket. Más faju nép, például a germán faju angol vagy az amerikai yanke nem változtatja folyton államformáját, hanem az egyszer elfogadott és jónak talált államforma mellett megmarad és virágzóvá teszi államát. Az amerikai yanke mióta köztársasággá alakitotta országát, sohase gondolt arra, hogy ujra monarchiává alakitsa azt. Ime, a nagy különbség nép és nép között. Az amerikai yanke világhatalommá tette az Egyesült-Államokat az ő állhatatosságával és komoly köztársasági erkölcseivel. Ugyanakkor a román faju államok az ő folytonos ingadozásaikkal és pártharcaikkal gyenge, beteg és csak tengődő államokat tudtak fenntartani ugy Európában, mint Amerikában.

A hanyatlás semmi téren se annyira szembetünő a román népeknél, mint az államélet terén. Mintha csak megfogyatkozott volna az államfenntartó képességük, annyiféle ingadozás és kisérletezés történik az államélet terén. Kiszámithatatlanok ezen a téren, ugy annyira, hogy még csak megközelitőleg se lehetne megjövendölni, hogy ezen a téren mikor s hova fognak jutni. Jellegzetes tulajdonságuk ezen a téren az, hogy nincsen jellegzetes tulajdonságuk.

Mindezek a nagyjából felsorolt általános tünetek semmi esetre se szolgálnak egy népnek előnyére. Ha némi jóakarattal nem is soroljuk a hanyatlás tünetei közé, azért nem tarthatjuk tulzottnak azoknak a fölfogását sem, akik egyenesen oda sorozzák.

A népvándorlás barbár germán faju népeiben és a honalapitó magyarokban több államalkotó és államfentartó képesség volt, mint ma a román faju népekben egyenként és összesen található. Ha valamely népfajban fejletlensége korában nincsen meg az imént emlitett két fontos képesség, ez érthető és természetes fogyatékosság, ami később a kulturális fejlődéssel kiszokott fejlődni. A szláv népfajokban a népvándorlás idején annyira hiányzott ez a képesség hogy még a mai Oroszország megalapozását is a skandináviai germán russz törzsre bizzák. Innét Russland, magyarul Oroszország elnevezése. Ámde mikor egy népfajnál a kulturális fejlettség magas fokán jelentkezik ez a fogyatékosság, akkor alig tudható be másnak, mint a hanyatlásnak.

Méltán kérdezhetjük, miért nem fordulnak elő az állami és társadalmi élet terén hasonló tünetek a kulturvilág többi népeinél is és miért majdnem kizárólag csakis a román faju népeknél? Ha nem a hanyatlás tünetei azok, hanem esetleg a kulturális fejlettséggel együttjáró jelenségek, akkor a kulturvilágban analóg módon és formában némi eltéréssel meg kellene találnunk ugy a germán, mint a szláv faju népeknél, sőt nálunk magyaroknál és a finneknél is, mint az európai kultura keretei közt élő ural-altai népeknél. Ámde hiába keressük a román faju népeknél feltalálható tüneteket az emlitett nagy népcsaládok bármelyik nemzeténél is. Sőt ellenkezőleg azt látjuk, hogy a kulturális fejlődéssel fokozatosan konszolidálódnak, bölcs intézmények folytán erősödnek, fejlődnek szellemi és anyagi téren és legkevésbbé se keresik és találják a kulturát a szélsőségek hajhászásában és az istentagadásban.

Az azonos kultura azonos intézményeket szokott a különböző társadalmakban kiváltani. Európa népei pedig azonos kultura emlőin táplálkoztak a multban és táplálkoznak a jelenben is. Ha tehát a román népeknél előforduló tünetek az európai kultura természetes folyományai volnának, akkor más faju, de ugyanazon kulturáju népeknél is meg kellene azokat találnunk.

Sajátjai ezek a román fajoknak és nem közösek a többi európai kultur-népekkel. Egyik-másik románizü felfogással és intézménnyel kisérletezhetnek ugyan másutt is, de a következmények megmutatták már, hogy más nép nem veszi be azokat a tulzásokat és szélsőségeket és átengedi a román népeknek, akiktől azok eredtek.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. julius 14-től julius 22-ig. —

Születés.

Horváth Ilona leánya Hermina r. k. — Weisz Mór és Weisz Henrika leánya Ilona izr. — Kólinger Imre és Nagy Teréz fia Ferenc r. k. — Babirád Árpád és Kollator Matild fia Béla ág. h. ev. — Hajek Ede és Kreiczer Erzsébet fia Ede r. k.

Halálozás.

Fonód Mária r. k. 14 éves — Hoffman Mária r. k. 9 éves. — Gerberi Géza ref. 2 hónapos. — Berecz Ida ref. 6 hónapos. — Özv. Falusi Istvánné Volek Julianna magánzó r. k. 85 éves. — Özv. Libenát Károlyné Lukács Ágnes magánzó r. k. 75 éves. — 1914. December 17. Cserki József a hazáért hősi halált halt ref. 26 éves.

Házasság.

Biró Pál fuvaros r. k. és Csetényi Mária r. k.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Fogászati műterem
Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Interurban

Wellner Gyula
régi jóhirü fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.
Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.
A szájpadlás nélküli műfogak speciális készitője.
Számtalan elismerő levél.
Tanitóknak kedvezmény.

Veszprémben, Vörösmarty-tér 4. sz. alatt modern, kényelmes
családi lakóház
bérbeadó. — Cim a kiadóhivatalban.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság
veszprémi főügynöksége
elfogad **tüz-, jég-, betörési, baleset, szavatossági, élet- és járadék-biztositásokat.**
A társaság a legrégibb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztositéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s igy minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyujtják.
Irodai helyiség: **Szabadi-utca 3. sz.** földszini. Képviseli: **SULY LÁSZLÓ.**

Vizsgázott géplakatos
ki már több éven át önállóan csépelt benzinmotoros gépekkel, cséplést vállalna. — Cime:
Györe Ferenc, Veszprém
Hosszu-utca 26. szám.

Ki tudja meddig tart a háboru?
Éppen azért
mindenkinek érdeke
hogy
cikkeit
ott szerezze be, ahol a legjobbat legolcsóbban kapja. Női fehérneműeket és férfi ingeket, lábravalókat legcélszerübb
Rádynál venni,
ahol a nagy készlet lehetővé teszi az olcsó és kényelemszerinti kiszolgálást. — Divatos retikülökből és pénztárcákból
állandóan
szintén nagy választékot találunk, ugyszintén kalapokban, gallérokban és divatnyakkendőkben olyan készlet van, hogy bármilyen kényes ízlést kitudunk elégíteni.
Rádi István és Tsa
Veszprém.

HIRDETÉSEK
felvétetnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC
orgona- és harmoniumkészitő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen uj orgonák épitését a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakitását és hangolását jutányos árban számitom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készitek. ZONGORÁK javitását és hangolását ugy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközlök.

Bakos Kálmán
füszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.
ásványvíz nagy raktára!
Ajánlom **friss töltésü ásvány- és gyógyviz nagyraktáramat.**
Az összes bel- és külföldi ásványvíz és gyógyvizek állandóan raktáramon vannak. Főraktára:
a szt. Lukács Kristály víznek,
rendkivül kedvelt szénsavas borviz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit.	1 6/10 lit.	1 lit.	1/2 lit.
64 fill.	56 fill.	48 fill.	30 fill.

Főraktára: **Salvator lith** savanyúvíznek, **Mohai Ágnes, Giesshübli, Csízi, Petánci, Calsbadi, Marienbadi, Preblaui, — Bikszádi, Borszéki, Guber, Parádi, Halli** stb. stb. vizeknek.
KESERŰVIZEK.
A vizeket vidékre szállitva a csomagolás önköltségen lesz felszámitva. Nagyobb vételnél engedmény, ismételadóknak előnyár.
Az összes füszer-, csemege- ásványviz- és háztartási cikkekről a nagy árjegyzék bárkinek megküldetik.

Alapittatott 1894-ben — Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készit a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT
ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyzék, meghivók, eljegyzési és esketési tudositások, számlák, cimkék, stb. stb., jutányos árakon számitva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle
HIVATALOS NYOMTATVÁNYT
melyek tetszés szerint füzve vagy bekötve szállittatnak. Hivatalos levélpapirok és boritékok, okmányboritékok mindenféle alakban és szinben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tetszésszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségü fehér irodai, ugyszintén fogalmazópapirok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61

Veszprém, Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában. Kiadótulajdonos a Veszprémi-Egyházmegyei Könyvnyomda.